

Filip Lazăr

**TREI DANSURI
ROMÂNEȘTI**

Pentru Vioară și Pian

GRAF[©]ART[®]

Scurtă biografie

Compozitor și pianist **Filip LAZĂR** (6 mai 1894, Craiova - 3 noiembrie 1936, Paris) și-a început studiile muzicale cu Paulina Moscovici (pian), continuându-le la Conservatorul din București (1907-1912) cu Emilia Saegiu (pian), D. G. Kiriac (teorie-solfegiu), Alfonso Castaldi (armonie, contrapunct, compoziție), apoi la *Leipziger Konservatorium* (1913-1941) cu Robert Teichmüller (pian) și Stephan Krehl (compoziție, armonie, contrapunct).

Pianist-concertist (1915, debut 1 aprilie 1915, Craiova - 1936), profesor particular de pian în Franța și Elveția (la Davos a lucrat cu Dinu Lipatti). Membru fondator (1920) al Societății Compozitorilor Români, membru fondator (1928) și președinte al Societății Muzicale *Triton* din Paris. A făcut parte din comitetul tehnic al Societății Corale *Cântarea României* din București și din *International Society for Contemporary Music*. A întreprins turnee artistice în Franța, Elveția, SUA, Austria. A fost distins cu mențiune onorifică (1915), premiul II onorific (1919) și premiul 1 de compoziție *George Enescu* (1924), cu Premiul Radiodifuziunii Franceze din Paris (1931). A scris muzică de film, de orgă etc.

Creația lui Filip Lazăr rămâne încă una din enigmaticele muzicii românești din prima jumătate a sec. XX, fiindcă a rămas în bună parte necunoscută (din cauza stabilirii compozitorului la Paris, precum și a morții premature la 42 de ani), iar – ceea ce este mai grav – a ieșit din circuitul artistic intern înainte de a se fi impus la înălțimea meritată (adică egală ca valoare cu Mihail Jora, Mihail Andricu, Sabin Drăgoi, superioară însă lui Constantin Nottara, Tiberiu Brediceanu, Victor Gheorghiu, Alfred Alessandrescu, Dinu Lipatti). Ceva mai mult: deși muzica lui Filip Lazăr exprimă în chip plinar orientarea neoclasicismului românesc (*Divertismentul pentru orchestră*, *Concerto-grossi nr. 1* și cele 4 *Concerte pentru pian și orchestră*), totuși soluțiile sale tehnice, inovațiile autentice în explorarea folclorului, nu au făcut școală.

Explorând un dialog între soliști sau compartimentele orchestrei și ansamblu, Filip Lazăr obține un neoclasicism de sinteză, în care elementele de tradiție barocă se adaptează formelor și limbajului sonor modern, chiar postmodern. Acordând variațiunii o maximă pondere a discursului muzical, compozitorul atinge momente de stil concertant predominant în majoritatea lucrărilor pentru orchestră. Apelul la melosul popular românesc - cu ritmica originală, alternanța armonică major/minor, jocul echilibrat între tonal și modal, colorit doric prin apelul frecvent la hexacordul descendent - precum și la formele clasice (suită doină-joc, liric-dinamic, repetări insistente ale celulei ritmice primare spre a pregăti momentele contrastante finale, adeseori cu luminări armonice majore), au oferit muzicii lui Filip Lazăr o personalitate discretă, însă

relevantă. Spre a impune și mai clar gândirea sa neoclasică, creatorul exploatează monodia acompaniată sau monodia cu inserții polifonice, alternată cu polifonia, topită într-o monodie conclusivă. Toate *Concertele pentru pian și orchestră* nu fac excepție de la acest traseu estetic, dimpotrivă, încearcă să se încadreze într-un ciclu repetitiv ca mijloc de expresie, circular ca unitate stilistică, cu un surplus de inovație instrumentală (*Concertul de cameră pentru baterie și 12 instrumente*). Desprinderea de linia componistică „folclorică“ (*Suita vocală*) și „descriptivă“ (*Țigani* - scherzo) în contact cu Soc. Triton de la Paris, dar mai ales cu muzica lui Stravinski, Hindemith, Prokofiev, Poulenc, Ravel l-a îndreptat spre acele experiențe postmoderniste *Ringul, Muzică pentru Radio*, din dorința – limpede mărturisită - de a se desprinde „de o muzică mai puțin pitorească, spre o muzică pur... muzicală“. Meritul său incontestabil rămâne faptul că nu a copiat modelele străine (în special pariziene), ci a mers spre acea „universalitate“ pe care și-o doreau majoritatea compozitorilor români din perioada interbelică. Aici se află de fapt rezistența peste timp a lucrărilor acestui compozitor care a murit înainte de a-și fi exprimat ultimul cuvânt și pe care avem obligația să-l așezăm pe o treaptă a valorilor artistice perene a muzicii românești din prima jumătate a sec. XX.

Viorel Cosma, *Muzicieni din România, vol. V*,
Ed. Muzicală, 2002, pp. 138-140.

TREI DANSURI ROMÂNEȘTI

I

Filip Lazăr

Lento **Allegretto**

p espress. *p* *f* *marcato* *p* *mf* *cresc.* *f* *mf* *p sub.* *ff* *p sub.* *sf*

① **Rubato**

II

Molto lento

pp con molto espress.

5

This system consists of three staves. The top staff is a treble clef with a key signature of one sharp (F#) and a common time signature. It contains a few notes and rests. The middle staff is a grand staff (treble and bass clefs) with a key signature of one sharp. It features a piano (*pp*) dynamic and the instruction *con molto espress.*. A five-fingered chord is marked with a '5'. The bottom staff is a bass clef with a key signature of one sharp, containing a series of chords and notes.

4

ppp

pp

Red.

*

Red.

*

This system consists of three staves. The top staff is a treble clef with a key signature of one sharp and a common time signature. It contains a few notes and rests. The middle staff is a grand staff (treble and bass clefs) with a key signature of one sharp. It features a pianissimo (*ppp*) dynamic and the instruction *pp*. A five-fingered chord is marked with a '5'. The bottom staff is a bass clef with a key signature of one sharp, containing a series of chords and notes. There are markings for *Red.* and asterisks (*) below the staff.

1

Sord.

pp con molto espress.

5

ppp

simile

This system consists of three staves. The top staff is a treble clef with a key signature of one sharp and a common time signature. It contains a few notes and rests. The middle staff is a grand staff (treble and bass clefs) with a key signature of one sharp. It features a pianissimo (*pp*) dynamic and the instruction *con molto espress.*. A five-fingered chord is marked with a '5'. The bottom staff is a bass clef with a key signature of one sharp, containing a series of chords and notes. There is a marking for *simile* below the staff.